

تحلیلی بر سیطره زبانی ییگانگان بر زبان عربی (تأکید بر سیطره صهیونیست و فرانسه)

مؤلفین :

محمدرضا ایزدی

مجتبی انصاری مقدم

پاییز ۱۴۰۰

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بیکران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگ این مرز و بوم در زمینه چاپ و نشر کتب علمی دانشگاهی، پژوهشی و فرهنگی طبق مأموریت لحاظ شده در اساسنامه جهاد دانشگاهی گام هایی هرچند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم، مؤثر واقع شویم. گستردگی ابزار ارتباطی و توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده که هرروز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. گرچه این تحولات، حوزه نشر را نیز دستخوش تحول نموده و تنوع خاصی در شیوه های مطالعه ایجاد کرده است اما کتاب به عنوان قدیمی ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع رسانی، هنوز جایگاه خود را دارد. انتشارات جهاد دانشگاهی استان مرکزی بر این باور است که از مهمترین حرکت ها در راه بهبود ساختارهای علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور، دستیابی به تازه های دانش و نشر یافته های مفید پژوهشگران است. بدین منظور سعی دارد تا در این زمینه فعالیت های مؤثرتری را در تولید محتوا، ترویج فرهنگ کتابخوانی، خدمات نشر و توزیع کتاب دنبال نماید و در این راستا از رهنمود مخاطبان و خوانندگان فرهیخته ای که می توانند ما را در ارتقای سطح کیفی و کمی این مهم یاری نمایند مشتاقانه استقبال می نمایم. امید است این دستاورد علمی و فرهنگی مورد بهره برداری دانشجویان، اساتید، پژوهشگران و علاقمندان ارجمند قرار گیرد.

انتشارات جهاد دانشگاهی
استان مرکزی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	پیشگفتار
۱۵	فصل اول: تهدید زبان عربی توسط صهیونیست‌ها
۱۷	مقدمه
۱۸	مبحث اول: مفهوم شناسی
۱۸	گفتار اول: زبان عبری و عربی
۱۹	گفتار دوم: صهیونیست‌ها و کرانه باختری
	مبحث دوم: شیوه‌های مداخلات زبانی صهیونیست‌ها در زبان عربی کرانه باختری
۲۰	گفتار اول: تقسیم بندی رسمی که بستگی به اشتقاق و ترکیب کلمات دارد
۲۲	گفتار دوم: تقسیم معنایی که بستگی به ترجمه تحت اللفظی لغات دارد
۲۳	گفتار سوم: تقسیم استقراضی که بستگی به واژگان دخیل دارد
۲۴	مبحث سوم: تعارض زبانی
۲۵	گفتار اول: مراحل مداخلات صهیونیست‌ها در زبان عربی کرانه باختری
۲۶	بند اول: مرحله پردازش (۱۹۴۸-۱۹۶۷)
۲۹	الف: اقدام الیزر بن یهودا برای احیای زبان عبری
۳۱	ب: اقدام یهودیان در عرصه مطبوعات

- ج: اقدام یهودیان در عرصه علمی و نگارشی ۳۳
- بند دوم: مرحله ادغام: (۱۹۶۷-۱۹۸۲) ۳۶
- الف: جایگزین کردن اسامی مکان‌های عربی به عبری ۳۹
- ب: تعقیر دادن اسامی شهروندان فلسطینی به عبری ۴۱
- ج: ترویج زبان عبری در متون ادبی ۴۳
- بند سوم: مرحله دوئیت (۱۹۸۲ تا به امروز) ۴۴
- الف: نوآوری زبانی با محوریت زبان عبری ۴۶
- گفتار دوم: مقاومت اعراب برای حفظ زبان ملی ۴۸
- بند اول: اشعار مقاومت ۴۹
- فصل دوم: تهدید زبان عربی توسط فرانسوی‌ها ۵۱
- مقدمه ۵۳
- مبحث اول: مفهوم شناسی ۵۴
- گفتار اول: دخیل ۵۴
- مبحث دوم: راه‌های ورود زبان فرانسوی بر ملت الجزایر ۵۵
- گفتار اول: مداخله علمی ۵۶
- گفتار دوم: مداخله مکتوباتی ۵۹
- گفتار سوم: تاثر روشنفکران الجزایری ۶۱
- گفتار چهارم: تهاجم فرهنگی ۶۳
- گفتار پنجم: خانواده‌های الجزایری ۶۴
- مبحث سوم: الجزایری‌ها در قبال مداخلات زبانی ۶۷

- گفتار اول: برگزاری کنگره تمدن زبان ملی ۶۷
- گفتار دوم: دولت مردان الجزایری در قبال زبان ملی ۶۸
- فصل سوم: تطبیق شیوه‌های تهدید زبان عربی توسط بیگانگان ... ۷۱
- مقدمه ۷۳
- مبحث اول: مفهوم شناسی ۷۴
- گفتار اول: مداخله زبانی ۷۴
- مبحث دوم: شیوه‌های مداخلات زبانی بیگانگان در زبان عربی ۷۵
- گفتار اول: تقسیم لغتی ۷۵
- گفتار دوم: تقسیم معنایی ۷۶
- گفتار سوم: تقسیم استقرایی ۷۷
- مبحث سوم: تعارض زبانی ۷۸
- گفتار اول: مراحل مداخلات زبانی استعمارگران و صهیونیست‌ها در زبان ملی فلسطین و الجزایر ۷۹
- بند اول: مرحله فرکانس ۸۰
- الف: اقدام صهیونیست‌ها و استعمارگران در عرصه مطبوعات ۸۳
- ب: اقدام صهیونیست‌ها و استعمارگران در عرصه علمی ۸۶
- بند دوم: مرحله چالش ۸۸
- الف: اقدام صهیونیست‌ها و استعمارگران در عرصه اسامی اماکن
- محلی ۹۲
- ب: اقدام صهیونیست‌ها و استعمارگران در عرصه ادبی ۹۵

پیشگفتار

اصلی ترین راه برقراری ارتباط انسان ها با یکدیگر و ورود آدمی در عرصه جامعه به دور از انزوا و گوشه نشینی، راه زبانی و تکلم است، هرچند که در زمان های نخستین، راه زبانی در ابتدای ترین شیوه خود که همان حکاکی در قالب نقش و نگارهای اجسام مسطح بود، انجام می شد و افراد آن زمان از طریق اشکال صورت گرفته در نقوش اجسام مسطح، پیام های زبانی خود را انتقال می دادند و نیازهای اساسی خود را به طرف مقابل ارسال می کردند. امروزه یکی از راه های کسب اطلاعات از هر رمز و بومی، شناخت زبانی آن ملت است؛ شناخت زبانی که متعلق به یک سرزمین خاص است. ارزش های زبانی هر سرزمین، برای ملت خود مهم و پر اهمیت است، می تواند علاوه بر این که انسان ها را در جهت آشنایی با گفتگوهای کلامی و مکاتبه نوشتاری آن سرزمین آشنا کند، بلکه با نوع فرهنگ، آداب و رسوم آن ملت دست پیدا خواهند کرد. انسان ها می توانند از طریق گفتگوهای زبانی خود، نوع دیدگاه و

ایده‌های ذهنی خودشان را به فرد مقابل یا بخشی از جامعه اجتماعی خود منتقل کنند. هر مبحثی می‌تواند تهدیدهای خاص خود را داشته باشد، در مبحث زبانی، یکی از بارزترین تهدیدهای به شمار رفته، سیطره زبانی یک ملت بر زبان ملت دیگر است، بی شک آن‌چه که هویت اصلی و زبانی یک ملت را دچار لغزش و دگرگونی می‌کند، ورود واژگان بیگانه در عرصه زبانی یک کشور است؛ یکی از اصلی‌ترین راه‌های ورود واژگان بیگانه در ادبیات کلامی و نوشتاری یک سرزمین را می‌تواند منفعت طلبی یک تفکر دانست. برخی از تفکرات منفعت طلب را می‌تواند در دولت‌های استعمارگر و صهیونیسم یاد کرد؛ کشورهای استعمارگر برای دستیابی به منافع مادی و انسانی خود و برای ترویج تفکرات شوم، جنگ زبانی را داخل سرزمین‌های اسلامی می‌کشاند و از تمامی امکانات برای بهره بردن از منافع خودشان از منظر کمی و کیفی دست بردار نیستند؛ یکی از کشورهایی که مورد هجمه سیاسی و زبانی استعمارگران و منفعت طلبان قرار گرفت، کشور فلسطین اشغالی است، کشور فلسطین با وجود زبان رسمی و غنی، مورد سیطره زبانی دولت صهیونیسم قرار گرفت و دولت مدنظر در تمامی عرصه‌های علمی، اجتماعی و سیاسی برای مداخله زبان عبری که زبان شناخته شده ی یهودیت بود بر زبان عربی دریغ نکرد؛ از طرف دیگر کشور الجزایر نیز مورد آماج حملات زبانی کشور فرانسه قرار گرفت و زبان عربی

ملت الجزایر که زبان شناخته شده خودشان تلقی می‌شد آسیب‌های جدی از سوی استعمارگران را تجربه کرد. از این جهت پرداختن به نوع هجمله‌های زبانی صهیونیسم‌ها و استعمارگران در زمینه دخل و تصرف داشتن زبان مقصد و پیامدهای اقدامات شوم آنان در عرصه زبانی و نحوه عملکرد شهروندان سرزمین زبان مقصد اهمیت و ضرورت دارد؛ از این منظر، تطبیق عملکرد تهدیدهای زبانی استعمارگران و صهیونیسم‌ها که اقدامات مشابه با دستورالعمل واحدی داشتند و بررسی زبانی این عملکرد به مراتب اهمیت کتاب نوشته شده را افزایش می‌دهد.

در رابطه با پیشینه بحث، کتابی با عنوان "التداخل اللغوی العبری فی الادب الفلسطینی فی الادب الفلسطینی المحلي" به نگاشته محمود کیال که در سال ۲۰۱۰م در انتشارات مجمع اللغة العربیه حیفاً به چاپ رسید، هم چنین در این راستا کتابی با موضوع "المستشرقون الفرنسیون اللغة العربیة تعلموا و تعلیموا فی الجزایر ابان الفترة الاستعماریة و لیم مارسة المودجا" به نوشته زینب داودی که در سال ۲۰۰۸م در انتشارات وزارت تعلیم و تعالی الجزایر چاپ گردید و هم‌چنین کتابی با عنوان "التداخل اللغوی و اشکالیه التواصل فی الوسط التربوی" به نویسندگی بخنه بن علّه را می‌توان حائز اهمیت دانست که در سال ۲۰۱۸م در انتشارات جامعه عبدالحمید بن بادیس واقع در کشور الجزایر مورد چاپ واقع شد. اختلافی که کتاب پیش‌رو

را با کتب یاد شده متمایز می‌کند، تک محوری بودن کتب یاد شده و عدم آمیختگی زبانی بین زبان مبداء و مقصد از منظر کیفی است، هر یک از کتاب‌های معرفی شده بیانگر یک رویداد زبانی در محل زبان مقصد است و رویکردی هم‌چون روش تطبیقی و یا همسان‌سازی عملکرد استعمارگران نداشته است؛ کتاب پیشه رو با در نظر گرفتن رویکرد زبانی هر ملت و با توجه به اصالت زبانی زبان مبدا و مورد هجمه قرار گرفتن زبان مبدا توسط استعمارگران و همچنین راه‌های مقابله با مداخلات زبانی در برابر آماج حملات زبانی صهیونیسم‌ها و استعمارگران، مطالب خود را نگاشته است و همچنین عملکرد دولت‌های استعمارگر به صورت مجزا و برنامه ریزی شده به روش تطبیقی پیش برده است.

در رابطه با محتوای کتاب حاضر می‌توان به فصل‌ها که در قالب سه فصل زبانی به رشته تحریر درآمده، اشاره کرد؛ در بخش نخستین فصل اول با بیان تعریف مداخله زبانی و چگونگی دخالت زبان مقصد به مبداء و هم‌چنین نوع ورود واژگان زبانی زبان مبدا به مقصد اشاره نمود، در بخش دوم همین فصل می‌توان به نحوه عملکرد دولت صهیونیسم و تعارض زبانی آنان نسبت به ملت فلسطین و زبان عربی آن ملت را مورد توجه قرار داد و از طرف دیگر اقدام اساسی الیزر بن یهودا را در رشته تعارض زبانی، می‌توان بر اهمیت دانست، در رابطه با فصل دوم به بیان نحوه ورود زبانی دولت

استعمارگر فرانسه و نوع مداخله زبانی این کشور نسبت به شهروندان کشور الجزایر و اقدام اساسی آنان برای از بین بردن اصالت زبان عربی واقع در این کشور و آموزش تحمیلی زبان فرانسوی به ملت الجزایر توسط دولت استعماری فرانسه اشاره کرد و در نهایت فصل سوم، روش تطبیقی تهدید زبان عربی توسط صهیونیسم و استعمارگران فرانسوی با یک روش واحد و یک پارچه در تمامی زمینه‌های فرهنگی، مطبوعاتی، علمی، اجتماعی، سیاسی و غیره یاد کرد و در ادامه می‌توان نحوه تقابل ملت زبان مقصد نسبت به صهیونیسم و استعمارگران در یک پارچگی نظام زبانی زبان مبداء پرداخت.

در پایان سپاس مخصوص خدایی است که آدمی را آفرید و به او قدرت اندیشیدن بخشید، توانایی‌های بالقوه را در وجود او نهاد، او را به تلاش و کوشش امر نمود و راهنمایی را جهت هدایت فرستاد. پس از ارادت خاضعانه به درگاه خداوند بی‌همتا لازم است از تمامی دوستانی که در تهیه این اثر ما را مورد لطف خود قرار دادند قدردانی نموده و موفقیت همگان را از درگاه احدیت خواهانیم.

ولله الحمد

مؤلفین